

การบูรณาการหลักขรวาธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนัการเมือง ในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา *

INTEGRATION OF GHARÀVÀSADHAMMA TO STRENGTHEN THE ETHICS OF POLITICIANS IN SUBDISTRICT MUNICIPALITY DAN KHUN THOT DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระพัฒน์พงษ์ ฐิตจิตโต (แก้ววิจิตร)¹ และ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล²

Phra Phatphong Thitachitto (Kaewwijit)¹ and Phonsetthi Wutthipanyaisakun²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: joybenyapajoy@gmail.com

วันที่รับบทความ : 17 พฤษภาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 25 พฤษภาคม 2568

Received 17 May 2025; Revised 23 May 2025; Accepted 25 May 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับจริยธรรมนัการเมืองในเทศบาลตำบลด่านขุนทด 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักขรวาธรรมกับจริยธรรมนัการเมืองในเทศบาลตำบลด่านขุนทด 3) บูรณาการหลักขรวาธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนัการเมืองในเทศบาลตำบลด่านขุนทด ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.902 จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลด่านขุนทด จำนวน 390 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าทีและค่า

Citation:

* พระพัฒน์พงษ์ ฐิตจิตโต (แก้ววิจิตร) และ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล. (2568). การบูรณาการหลักขรวาธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนัการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 3(3), 595-610.

Phra Phatphong Thitachitto (Kaewwijit) and Phonsetthi Wutthipanyaisakun. (2025). Integration Of Gharàvāsadhmma To Strengthen The Ethics Of Politicians In Subdistrict Municipality Dan Khun Thot District, Nakhon Ratchasima Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(3), 595-610.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

เอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) จริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D.=0.39) 2) หลักฆราวาสธรรมกับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง (R = 0.748**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) การบูรณาการหลักฆราวาสธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล อำเภอตำบล ตามหลักฆราวาสธรรม 4 ได้แก่ 1) ด้านสัจจะ ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ให้ข้อมูลต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา 2) ด้านทมะ มีความมั่นคงในหลักการ ความแน่วแน่ในการตัดสินใจ 3) ด้านขันติ มีความอดทนอดกลั้นต่อความเห็นต่าง 4) ด้านจาคะ ยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

คำสำคัญ: การบูรณาการ, ฆราวาสธรรม, จริยธรรมนักการเมือง

Abstract

This research article aims to 1) study the level of politicians' ethics in Dankhuntod Subdistrict Municipality, 2) study the relationship between secular principles and politicians' ethics in Dankhuntod Subdistrict Municipality, and 3) integrate secular principles to enhance politicians' ethics in Dankhuntod Subdistrict Municipality. The research methodology was a mixed-method quantitative research using a questionnaire with a reliability of 0.902 from a sample group of 390 people aged 18 and over in Dankhuntod Subdistrict Municipality. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis using t-test and F-test. Qualitative research interviewed 9 key informants and analyzed descriptive content.

The results of the research found that 1) Overall, the ethics of politicians in Dankhuntod Subdistrict Municipality was at a high level ($\bar{\mathrm{x}}=4.17$, S.D.=0.39). 2) The principles of secular principles and the ethics of politicians in Dankhuntod Subdistrict Municipality were positively related. At a moderate

level ($R=0.748^{**}$) with statistical significance at 0.01, the research hypothesis is accepted. 3) Integrating the principles of lay morality to enhance the ethics of politicians in the sub-district municipality, Dan Khun Thot District, according to the principles of lay morality 4, namely 1) Truthfulness, not distorting facts, providing information to the public straightforwardly 2) Tama, having firm principles, firmness in decision-making 3) Khanti, having patience and tolerance for different opinions 4) Charity, willing to sacrifice personal benefits for the benefits of the public

Keywords: Integration, GHARÀVÀSADHAMMA, Politician ethics

บทนำ

ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่านักการเมืองจำนวนไม่น้อยยังขาดทั้งจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อนักที่ทางการเมืองอย่างแท้จริง แม้ว่าตามหลักการแล้วนักการเมืองควรมีบทบาทสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนประเทศ แต่ความเป็นจริงกลับสะท้อนว่า ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น นักการเมืองจำนวนมากยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การเมืองซึ่งควรจะเป็นกลไกในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับประชาชนทุกกลุ่มในสังคมอย่างเท่าเทียม (ทวนธง ครุฑจัน, 2561) กลับถูกลดทอนให้กลายเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ความเข้าใจผิดในบทบาทหน้าที่ และความมุ่งหวังต่ออำนาจหรือผลประโยชน์ส่วนตนของนักการเมืองบางกลุ่ม ส่งผลให้ประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ไม่อาจไว้วางใจหรือพึ่งพาตัวแทนของตนได้อย่างแท้จริง เพราะนักการเมืองเหล่านั้นขาดทั้งคุณธรรม ความสำนึกต่อส่วนรวม และจริยธรรมทางการเมืองที่พึงมี (ธนภัทร จันทรเรือง, 2556)

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือท้องถิ่น ล้วนเป็นบุคคลสาธารณะที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของประเทศ ความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขามีอิทธิพลต่อประชาชนและสังคมในหลายมิติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงควรเริ่มต้นจากผู้บริหารทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการนำพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด การปรับพฤติกรรม และการพัฒนาตนเองของผู้นำ

องค์กรเหล่านี้ จะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ส่งผลต่อแรงจูงใจ ค่านิยม และจริยธรรมของบุคลากรในระดับอื่น ๆ ภายในองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย อาจเริ่มจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ระหว่างกัน โดยนำกรณีศึกษาจากองค์กรที่ประสบความสำเร็จไปเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่น ๆ นำไปปรับใช้ตามบริบทของตนอย่างเหมาะสม การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกันเช่นนี้ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนในวงกว้าง และมีส่วนสำคัญต่อการยกระดับประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของการปกครองท้องถิ่นในระยะยาว (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2548)

จริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญในการยกระดับการเมืองไทยให้ก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ การสร้างผู้นำที่มีทั้งความสามารถ ความรับผิดชอบ และคุณธรรม จำเป็นต้องมีการวางกรอบมาตรฐานด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน ทั้งในด้านพฤติกรรมและจิตสำนึกของผู้นำและนักการเมือง (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2563) ผลการสำรวจของศูนย์ “นิด้าโพล” เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สะท้อนว่าประชาชนให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความซื่อสัตย์สุจริต และการต่อต้านการทุจริตในกระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน แม้ประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจะยังไม่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นหลักเท่าที่ควร แต่ประชาชนส่วนใหญ่กลับรู้สึกว่าการเมืองไทยยังขาดความน่าเชื่อถือในด้านจริยธรรม ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ตัวอย่างของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางเป้าหมาย การแบ่งกลุ่มพรรคพวก ความไม่เท่าเทียม และการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนจนละเลยผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้ขาดระเบียบวินัยในสังคม ลดทอนความสามัคคี และชะลอการพัฒนาในหลายมิติ (ณัฐดนัย แก้วพินางาม, 2560) ทั้งนี้ ระบบการเมืองไทยยังประสบปัญหาขาดแคลนมาตรฐานด้านจริยธรรมในระดับที่สามารถสัมผัสได้จริง นักการเมืองจำนวนมากยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้ในด้านคุณธรรม ความรับผิดชอบ หรือความสามารถในการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นต่าง การขาดความซื่อสัตย์และความโปร่งใсыังคงเป็นจุดอ่อนที่สะท้อนให้เห็นถึงการด้อยค่าของวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยของไทย (ศรัณยวงศ์คำจันทร์, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อมุ่งเน้นศึกษาหลักธรรมฆราวาสธรรม 4 และการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสริมสร้างหลักจริยธรรมของนักการเมือง

การเมืองท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การได้หลักธรรมในการเสริมสร้างจริยธรรมที่เหมาะสมที่
นักการเมืองท้องถิ่นที่ควรมีหรือควรประพฤติปฏิบัติ และประยุกต์หลักธรรมการเสริมสร้างใน
จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของ
นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักขรวาธธรรมกับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อบูรณาการหลักขรวาธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบลอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธี
ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุน
ทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15,546 คน (อำเภอด่านขุนทด, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุน
ทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 390 คน

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดย
ใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{15,546}{1 + 15,546 (0.05)^2}$$

$$n = 389.91$$

$$n = 390$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 390 คน ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักทฤษฎีธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักรบการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอ ด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.902 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะอำเภอด่านขุนทด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาระดับอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม
(n=390)

ระดับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ	4.19	0.45	มาก
2. ด้านการสร้างความตระหนักในจริยธรรม	4.15	0.46	มาก
3. ด้านการสร้างความร่วมมือในชุมชน	4.15	0.47	มาก
4. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ	4.19	0.45	มาก
รวม	4.17	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.=0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.45) รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการสร้างความตระหนักในจริยธรรม ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.46) และด้านการสร้างความร่วมมือในชุมชน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.47)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปผลการทดสอบ
สมมติฐาน

ที่	สมมติฐานการวิจัย	ความสัมพันธ์		เชิง	ระดับ	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
		มี	ไม่มี			ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	หลักขรวาาธรรม มี ความสัมพันธ์ กับ จริยธรรมนักรการเมืองใน เทศบาลตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา	✓	-	บวก	ปาน กลาง	✓	-
2	หลักขรวาาธรรม ด้าน สัจจะ ความซื่อสัตย์ มี ความสัมพันธ์ กับ จริยธรรมนักรการเมืองใน เทศบาลตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา	✓	-	บวก	ปาน กลาง	✓	-
3	หลักขรวาาธรรม ด้านท มะ ความหนักแน่น มี ความสัมพันธ์ กับ จริยธรรมนักรการเมืองใน เทศบาลตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา	✓	-	บวก	ปาน กลาง	✓	-
4	หลักขรวาาธรรม ด้าน ขันติ ความอดทน มี ความสัมพันธ์ กับ จริยธรรมนักรการเมืองใน เทศบาลตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา	✓	-	บวก	ปาน กลาง	✓	-

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า หลักขรวาธรรมกับจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.748^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 การนำหลักขรวาธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจริยธรรมได้อย่างชัดเจน โดยขรวาธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ (ความซื่อสัตย์), ทมะ (ความหนักแน่น), ขันติ (ความอดทน) และจาคะ (ความเสียสละ) ต่างมีบทบาทเฉพาะในการหล่อหลอมคุณลักษณะผู้นำที่ประชาชนสามารถไว้วางใจได้ ดังนี้ 1. สัจจะ หรือความจริงใจและซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ควรปรากฏทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การแสดงความโปร่งใสในการใช้ทรัพยากร การทำงานอย่างต่อเนื่อง และการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวนักการเมือง และช่วยวางรากฐานของระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นให้มั่นคง 2. ทมะ ความมั่นคงทางจิตใจและการมีเหตุผลในการตัดสินใจ ช่วยให้นักการเมืองไม่หวั่นไหวต่อแรงกดดันทั้งจากภายในองค์กรและจากสังคมภายนอก คุณธรรมข้อนี้ยังสนับสนุนให้ผู้บริหารยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ยอมแพ้ต่ออิทธิพลที่เบี่ยงเบนจากหลักธรรมาภิบาล ซึ่งส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ 3. ขันติ ความอดทนต่อเสียงวิพากษ์ ความเห็นต่าง และอุปสรรคในการทำงาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นำในระดับท้องถิ่นสามารถรักษาความมั่นคงในหน้าที่ได้ ขันติไม่เพียงช่วยให้นักการเมืองควบคุมอารมณ์ได้ดีเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความตั้งใจในการรับใช้ประชาชนอย่างจริงจัง และสร้างความไว้วางใจในระยะยาว 4. จาคะ หรือความเสียสละ เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้นักการเมืองมองข้ามผลประโยชน์ส่วนตน และให้ความสำคัญกับประโยชน์ของชุมชนโดยรวม การวางอัตตา ลดความยึดติดในตำแหน่งหรืออำนาจ และการทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยใจจริง จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสและเชื่อถือได้ รวมถึงเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

อภิปรายผล

ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับจริยธรรมนักรการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล ขุนทด จังหวัด นครราชสีมา พบว่า ระดับจริยธรรมนักรการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล ขุนทด จังหวัด นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการดำเนินงานโดยยึดหลักคุณธรรม ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ เกิดความไว้วางใจต่อผู้นำท้องถิ่น และสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การยกระดับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วย ส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหาร เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และลดโอกาสการเกิดพฤติกรรมทุจริต ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการเติบโต ของชุมชนในระยะยาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (ปล้องขัน) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมือง ของนักรการเมืองในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจริยธรรมนักรการเมืองของ นักรการเมืองในจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย แสงดาว (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมตามหลักฆราวาสธรรมของนักเรียน นายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 3” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการส่งเสริม จริยธรรมของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 3 พบว่า นักเรียนนายสิบ ตำรวจมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักฆราวาสธรรมกับจริยธรรมนักรการเมืองในเทศบาล ตำบล อำเภอตำบล ขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักฆราวาสธรรม กับจริยธรรมนักรการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอตำบล ขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า จริยธรรมของนักรการเมืองถือเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการตัดสินใจและกระบวนการบริหารงานภายในเทศบาล ซึ่งมี ผลโดยตรงต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชน และส่งเสริมความเชื่อมั่นจากประชาชนใน พื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่า การหลอมรวมหลักฆราวาสธรรมเข้ากับแนวทาง จริยธรรมของนักรการเมืองท้องถิ่น ช่วยสนับสนุนให้เกิดการกำหนดนโยบายที่มีความรอบคอบ มี จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม และสามารถนำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะ ยาว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาธนากร จิตธมโม (2567) ได้วิจัยเรื่อง “ การ

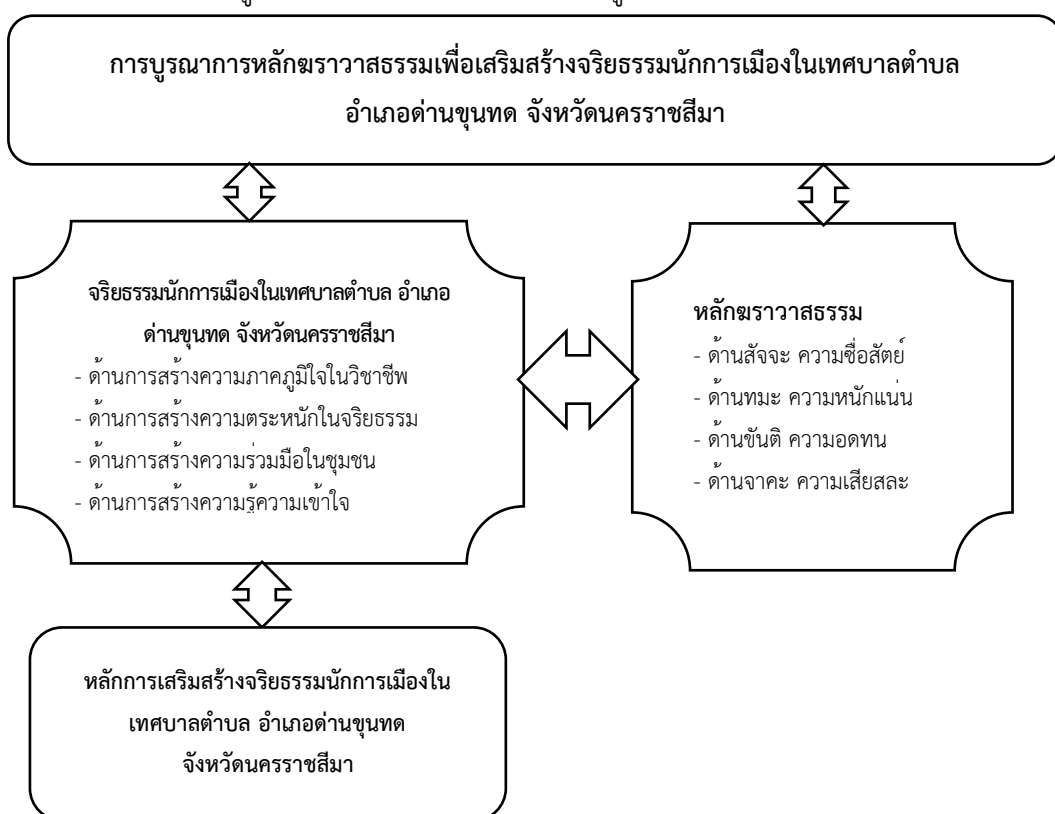
ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักรการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมนักรการเมืองท้องถิ่นกับหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.861^{**}$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ กุลศิริ และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบสมมติฐานพบว่า ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันศาสนา สถาบันทางการเมือง และด้านสถาบันครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทางการเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.498^{**}$)

3. การบูรณาการหลักขรรวาสธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักรการเมืองในเทศบาลตำบลอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา การประยุกต์ใช้หลักขรรวาสธรรมทั้ง 4 ข้อในการพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองท้องถิ่นถือเป็นแนวทางที่ช่วยยกระดับคุณภาพของผู้นำในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จาคะ หรือความเสียสละ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้นักรการเมืองลดการยึดติดกับอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตน พร้อมเปิดใจกว้างเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่ความโปร่งใส ความร่วมมือจากประชาชน และสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานของภาครัฐ สัจจะ หรือความซื่อสัตย์และความจริงใจ เป็นรากฐานของการเมืองที่ประชาชนสามารถไว้วางใจได้ นักรการเมืองควรแสดงออกผ่านความโปร่งใส ความสม่ำเสมอ และการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตยที่มั่นคงในระดับท้องถิ่น ทมะ หมายถึงความหนักแน่นและความมั่นคงทางอารมณ์ นักรการเมืองที่มีทมะจะสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ไม่ถูกครอบงำด้วยแรงกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ และยังยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ต้องเผชิญกับอุปสรรค ขันติ หรือความอดทน เป็นพลังที่ช่วยให้นักรการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภาวะกดดัน ความขัดแย้ง หรือความคาดหวังที่หลากหลาย ขันติส่งเสริมให้การทำงานเป็นไปอย่างสุขุม รอบคอบ และเปิดรับความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนช่วยเสริมเสถียรภาพของการเมืองท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิลก บุญอิม และพระอธิการสุชาติ จนทสโร (สายโรจน์) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “ขรรวาสธรรม 4 สูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักขรรวาสธรรมในพระพุทธศาสนา ด้านหลักการครองเรือน ควรปฏิบัติตามหลักการความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป และตระหนักถึงบทบาทและความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น การปฏิบัติแบบนี้ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ด้านหลักการ

อยู่ร่วมกันในชุมชน ควรส่งเสริมแนวคิดในการอดกลั้นและการใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งยังต้องรู้จักการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างมีสติ เพื่อสร้างความสงบและความสมานฉันท์ในชุมชน ด้านหลักการทำงานให้สำเร็จ ควรยึดมั่นในความอดทนและความมุ่งมั่นต่อการแก้ไขปัญหาที่เข้ามา ไม่ท้อถอยง่าย ๆ และในขณะเดียวกัน ควรแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกอย่างพอเหมาะ โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น ด้านหลักการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ควรฝึกฝนความเสียสละและน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น การปฏิบัติตามแนวนี้อาจช่วยให้ผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ลดปัญหาความขัดแย้ง และนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคมที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สังเคราะห์โดย : พระพัฒนพงษ์ จิตฺติโต (แก้ววิจิตร)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การบูรณาการหลักทฤษฎีการเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองในเทศบาลตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในด้านสัจจะ ความซื่อสัตย์ การส่งเสริมความซื่อสัตย์ (สัจจะ) ของนักการเมืองในเทศบาลตำบลด่านขุนทดเป็นกระบวนการที่ต้องบูรณาการทั้งระบบ ได้แก่ การแสดงความจริงใจตั้งแต่ก่อนเข้ารับตำแหน่ง การใช้ทรัพยากรด้วยความโปร่งใส การดำเนินการอย่างมีระเบียบและต่อเนื่อง รวมถึงการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาถือเป็นหลักการสำคัญที่สะท้อนถึงความยึดมั่นในสัจจะ การยึดมั่นในสัจจะไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจจากประชาชน แต่ยังเป็นรากฐานที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นให้ยั่งยืน ในด้าน ทมะ หรือความหนักแน่น ความหนักแน่นนั้นมีความสำคัญในการสร้างจริยธรรมสำหรับนักการเมือง เพราะช่วยให้สามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล ไม่ถูกครอบงำโดยแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก การยึดมั่นในหลักการนี้ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในการทำหน้าที่ และความอดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนความกล้าที่จะยืนหยัดในความถูกต้อง แม้จะเผชิญกับอุปสรรคหรือแรงต้าน ซึ่งจะช่วยให้การเมืองในท้องถิ่นมั่นคงและยั่งยืนในด้าน ชันติ หรือความอดทน นักการเมืองที่มีขันติสามารถทำงานได้อย่างมั่นคงแม้ต้องเผชิญกับความท้าทาย ความขัดแย้ง และความคาดหวังที่แตกต่างกัน ชันติช่วยให้สามารถควบคุมอารมณ์และรักษาสติในการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ รวมถึงการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้การเมืองท้องถิ่นมีเสถียรภาพและได้รับการยอมรับจากประชาชน ในด้าน จาคะ หรือความเสียสละ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับนักการเมืองในการทำงานเพื่อสาธารณะ ความเสียสละช่วยลดความยึดติดกับอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัว ส่งเสริมการทำงานอย่างโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจในระบบการปกครอง เมื่อผู้บริหารแสดงความเสียสละอย่างแท้จริง จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความภาคภูมิใจในตำแหน่ง
2. นักการเมืองท้องถิ่นควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาเกียรติของวิชาชีพ เพื่อสร้างความศรัทธาแก่ประชาชน
3. นักการเมืองท้องถิ่นควรเห็นว่าการรับใช้ประชาชนเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับพวกเขา เพื่อสร้างความไว้วางใจแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. นักการเมืองท้องถิ่นหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจขัดแย้งกับหลักจริยธรรมหรือกฎหมาย
2. นักการเมืองท้องถิ่นพิจารณาเรื่องความถูกต้องตามจริยธรรมก่อนเรื่องอื่น ๆ
3. นักการเมืองท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากประชาชนและเปิดใจช่วยการทำงานร่วมกันในชุมชนให้ราบรื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบล อำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบล อำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองในพื้นที่ตำบล อำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย แก้วโพนงาม. (2560). เศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทยภายใต้สภาวะ ความขัดแย้งใน จังหวัดชัยภูมิ. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดิลก บุญอิม และพระอธิการสุชาติ จนทสโร (สายโรจน์). (2561). ธรรมาภิบาล 4: สูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีพุทธ. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(2), 338-352.
- ทวนธง ครุฑจอน. (2561). การปกครองท้องถิ่นและการบริหารท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- ธนภัทร จันทร์เรือง. (2556). ความคิดเห็นของข้าราชการกรุงเทพมหานครต่อจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (ปล้องขัน). (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดน่าน. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหานगर ฐิตธมโม. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรม
นักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัณย วงศ์คำจันทร์. (2555). จริยธรรมนักการเมืองไทย. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2(3), 263-282.
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2563). จริยธรรมของนักการเมืองในระบบการเมืองไทย. วารสาร
สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(1), 67-81.
- สมชาย แสงดาว. (2566). การส่งเสริมจริยธรรมตามหลักขรรษาธรรมของนักเรียนนายสิบ
ตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 3. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุทธิพงษ์ กุลศิริ และคณะ. (2567). การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจริยธรรมทาง
การเมืองของเยาวชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรม
ปริทรรศน์, 7(2), 126 - 141.
- อำเภอด่านขุนทด. (2566). ฐานข้อมูลประชากรอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ปี
2566. นครราชสีมา: ที่ว่าการอำเภอด่านขุนทด.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition. Tokyo: Aoyama
Gakuin University.